

2021-02-12

Mark- och miljööverdomstolen

Svea hovrätt

Box 2290

103 17 Stockholm

Yttrande i mål M 13523-19 angående tillstånd till täktverksamhet och vattenverksamhet vid Klintebys och Snögrinde stenbrott, Klintehamn, Gotland

Som juridiskt ombud enligt fullmakt för Urberggruppen Sverige, Urberggruppen Klintehamn samt enskilda har jag av domstolen förelagts att yttra i mig över aktbilagorna 128-142 samt aktbilagorna 152-153. Med anledning av detta inkommer jag härmed med följande yttrande.

Mina huvudmän konstaterar inledningsvis att SMA Mineral AB (nedan kallat bolaget) inte framför något nytt av betydelse i sak. Mina huvudmän vidhåller vad som tidigare framförts i målet. Mina huvudmän bestrider bifall för bolagets yrkanden om villkorsändring.

Aktbilagorna 128-142

Övergångslösning

Mina huvudmän bestrider att den av bolaget föreslagna övergångslösningen godtas.

Bolaget föreslår "en årlig utlastning reducerad till halva den av mark- och miljödomstolen tillståndsgivna maximala årliga volymen". Det är oklart vad bolaget

avser med detta. Menar bolaget att de kommer att bryta enbart halva av den mängd som godtagits av mark- och miljödomstolen, eller menar bolaget som de skriver att de kommer att *utlasta* (min kursivering) enbart halva den av mark- och miljödomstolen godtagna volymer? Detta är en avgörande skillnad.

Om utlastning avses är det viktigt att bolaget uppger vad de avser göra med de volymer som bryts, men som inte kan utlastas under övergångstiden. Till detta behöver utredas vilka miljöeffekter och vilka olägenheter för mina huvudmän eventuellt upplag av dessa volymer (eller annan lösning bolaget väljer) kommer att medföra. Redan de små volymer som idag läggs upp i upplag medför olägenheter i form av bl a damning. För detta krävs en komplettering av den MKB bolaget tagit fram. Enligt 6 kap 35 § MB punkterna 4 och 5 behövs en beskrivning av de miljöeffekter åtgärden kan medföra samt uppgifter om de åtgärder som planeras för att förebygga, hindra, motverka eller avhjälpa de negativa miljöeffekterna. Detta gäller även delar av verksamheten.

Bolagets förslag (se tabell på sid 4 aktbilaga 128) innebär vidare att då de datum bolaget föreslår, 2022-09-30 samt 2028-12-31, passerats ska bolaget få bedriva sin verksamhet oavsett om de i åtgärdsvalsstudien föreslagna åtgärderna vidtagits eller inte. Detta är enligt mina huvudmän helt oacceptabelt.

Miljö kvalitetsnormer för vatten

Mina huvudmän vidhåller vad som tidigare framförts i målet vad gäller påverkan på miljö kvalitetsnormer för vatten.

Vad bolaget nu framför ändrar inte det faktum att de undersökningar bolaget gjort inte är tillräckliga för att visa den faktiska påverkan på främst den kvantitativa miljö kvalitetsnormen för grundvattenförekomsten. Detta framkommer även av SGU:s yttranden i målet. Bolaget påstår i ansökan att den planerade täktverksamheten leder till att grundvattenförekomsten Mellersta Gotland Klintehamn får ett kvantitativt positivt nettotillskott av vatten. Denna inställning delas dock inte av vare sig SGU eller den vattenexpert mina huvudmän anlitat, Eva-Charlotta Helsdotter.

Vad bolaget framför, eller uttalanden i förarbeten, ändrar inte det faktum att EU-domstolen tydligt slagit fast vad som gäller då miljö kvalitetsnormer för bl a grundvatten riskeras.

Förutsättningar för att medge undantag enligt 4 kap 11-12 §§ vattenförvaltningsförordningen saknas. Mina huvudmän hänvisar i frågan återigen till EU-domstolens dom i Schwartze Sulm samt EU-kommissionens vägledningsdokument relevanta vid tolkning av artikel 4.7 i ramvattendirektivet är CIS Guidance nummer 20 och nummer 36.

Hamnen betydelse

Mina huvudmän vidhåller vad de tidigare anfört gällande hamnen. Då bolaget själv genom sin ansökan gjort gällande att den föreslagna lokaliseringen är helt beroende av tillgång till aktuell hamn, har hamnen blivit en avgörande del av lokaliseringsbedömningen enligt 2 kap 6 § MB. Därmed förutsätter verksamhetens tillåtlighet att hamnen verkligen kan ta emot de mängder kalk bolaget avser skeppa ut, vilket idag inte är fallet. Hamnen behöver för detta nytt tillstånd enligt miljöbalken, något som kan dröja flera år innan det vunnit laga kraft. Möjligheten finns även att sådant tillstånd inte meddelas. Hur bolaget i sådana fall avser frakta sina produkter framgår inte av ansökan, vilket är en allvarlig brist för bedömningen av verksamhetens negativa miljöeffekter.

Likaväl som transporter med lastbil ner till hamnen är en följdverksamhet till verksamheten är även transporterna via båt ut från hamnen att betrakta som sådana följdverksamheter som enligt 16 kap 7 § MB ska beaktas vid tillåtlighetsbedömningen. Även detta blir extra tydligt genom den betydelse dessa utsklippningar har för verksamheten och som bolaget själv framför i ansökan.

Berguven, aktililaga

Mina huvudmän vidhåller vad de framfört angående berguven.

I aktililaga 133 framför Naturcentrum att bergtäkter inte med automatik är en negativ boplatz för berguv. Mina huvudmän har heller inte påstått något annat. Dock har bolaget inte visat att just denna mycket storskaliga täktverksamhet inte kommer att medföra att befintligt bo kan komma att förstöras på ett sätt som strider mot 4 § p 4 artskyddsförordningen. Bolaget har heller inte visat att berguven inte kommer att utsättas för sådan störning som avses i 4 § p 2 artskyddsförordningen.

Bolagets förslag på årliga inventeringar är inte tillräckligt för att förbudet enligt 4 § artskyddsförordningen ska träda in. Förutsättningar för dispens enligt 14 § artskyddsförordningen saknas.

Trafik

Vad gäller trafikfrågan vidhåller mina huvudmän vad de tidigare anfört.

Övrigt

Bolaget har för övrigt fortfarande inte gjort någon mätning vad gäller vattenmängd och vattenkvalitet i de brunnar som ägs och använd av mina huvudmän Lars och Marie Sahlsten, Klinte Svarvare 1:3 och Klinte Hunninge 1:4 m fl trots påpekanden angående detta.

Aktbilagorna 152-153

Bolaget bifogar, som stöd för att behov skulle finnas av bolagets produkter, en avsiktsförklaring mellan Svensk Vatten och bolaget.

Mina huvudmän anser inte att denna rättsligt icke-bindande förklaring tillför något för att visa samhällsbehov av bolagets täktverksamhet i Klintehamn. Vidare innebär förklaringen enbart att bolaget "vid en brist av varor och tjänster som upprätthåller svensk dricksvattenförsörjning och avloppsvattenrening prioritera dessa kunder så långt som möjligt och för samhällets bästa".

Bifogade förklaring visar på sin höjd att kalk kan behövas för vattenförsörjning. Detta medför dock inte att täktverksamheten, som de facto istället innebär en stor risk för både enskild och kommunal vattenförsörjning i Klintehamn, är tillåtlig enligt miljöbalken. Mina huvudmän vidhåller att verksamheten medför otillåten påverkan på miljö kvalitetsnormer för vatten, vattenkvalitet, artskydd samt närboende och att bolaget inte visat att den valda platsen uppfyller kraven i 2 kap 6 § MB.

För övrigt vad gäller frågan om behov ansluter sig mina huvudmän till vad Johan Öbergs huvudmän anfört i frågan i yttrande daterat 21-01-15.

Dag som ovan

Gunilla Högberg Björck